

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ЖИТОМИРСЬКИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ КОЛЕДЖ
НАЦІОНАЛЬНОГО ТРАНСПОРТНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ПРОГРАМА
співбесіди з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
для абітурієнтів на основі повної загальної середньої освіти

Програму розглянуто та схвалено
Протокол №8 від «28» квітня 2026 р.
Голова приймальної комісії
Олександр НІКОЛЕНКО

Житомир
2026 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

В умовах сучасної освіти українська мова є одним із головних предметів, що сприяє формуванню ключових та предметних компетентностей здобувачів освіти. Вони направлені на розвиток особистості, яка поєднує в собі творчий потенціал до навчання, ініціативність до саморозвитку та самонавчання в сучасних умовах, здатність ідентифікувати себе як важливу і відповідальну складову українського суспільства, яка готова змінювати і відстоювати національні цінності українського народу.

Вступне випробування проводиться у формі індивідуальної усної співбесіди. Програма індивідуальної усної співбесіди (далі ІУС) з української мови розроблена на основі чинної програми з української мови для середніх загальноосвітніх навчальних закладів (рівень стандарту), програми зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) з української мови, програми національного мультипредметного тесту (НМТ), затверджених Міністерством освіти і науки України. Індивідуальна усна співбесіда передбачає перевірку знань вступників з базових предметних умінь та навичок. Оскільки обсяг вимог до знань та вмінь вступників відповідає навчальним програмам для повної загальної середньої освіти, готуватись до вступних випробувань можна за шкільними підручниками чи довідниками з української мови. Програма ІУС містить такі частини: програму з предмету «Українська мова», характеристику індивідуальної усної співбесіди, критерії оцінювання підготовленості вступників та рекомендована література для підготовки до індивідуальної усної співбесіди. Зміст програми з української мови структуровано за відповідними розділами та темами.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія.

Алфавіт. Наголос. Співвідношення звуків і букв. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування у-в, і-й. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Сполучення йо,ьо. Правила вживання м'якого знака (знака м'якшення). Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис н та нн у прикметниках і дієприкметниках, не з різними частинами мови.

Вступник повинен вміти: Розташовувати слова за алфавітом;

наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм, визначати звукове значення букв у словах; розпізнавати явища уподібнення й спрощення приголосних звуків, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування у-в, і-й; розпізнавати вивчені орфограми; правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити й виправляти орфографічні помилки на вивчені правила.

2. Лексикологія. Фразеологія

Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми

Вступник повинен вміти: Пояснювати лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; уживати слова в переносному значенні; знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні вивчені групи слів за значенням (омоніми, синоніми, антоніми, пароніми); пояснювати значення фразеологізмів, правильно й комунікативно доцільно використовувати їх у мовленні.

3. Будова слова. Словотвір.

Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.

Вступник повинен вміти: Визначати значущі частини й закінчення слова; розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, правильно вживати їх у мовленні.

4. Морфологія

4.1. Іменник

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок іменників (на прикладі етикетних формул звертань пане полковнику, сестро Олено, друже Сергію, Інно Вікторівно і под.).

Вступник повинен вміти: Розпізнавати іменники; визначати належність іменників до певної групи за їхнім лексичним значенням, уживаністю в мовленні; правильно відмінювати іменники, відрізняти правильні форми іменників від помилкових; використовувати іменники в мовленні, послуговуючись їхніми виражальними можливостями.

4.2. Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки,

синтаксична роль. Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення. Зміни приголосних за творення ступенів порівняння прикметників.

Вступник повинен вміти: Розпізнавати й відмінювати прикметники; утворювати форми ступенів порівняння якісних прикметників; відрізняти правильні форми прикметників від помилкових.

4.3. Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат.

Вступник повинен вміти: Розпізнавати й відмінювати числівники; відрізняти правильні форми числівників від помилкових; правильно використовувати їх у мовленні; визначати сполучуваність числівників з іменниками; правильно утворювати форми числівників для позначення часу й дат.

4.4. Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Правопис неозначених і заперечних займенників.

Вступник повинен вміти: Розпізнавати й відмінювати займенники; відрізняти правильні форми займенників від помилкових, правильно використовувати їх у мовленні; правильно писати неозначені й заперечні займенники.

4.5. Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид дієслова (доконаний і недоконаний). Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособове дієслово. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу. Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то. Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот.

Вступник повинен вміти: Розпізнавати дієслова, особливі форми дієслова, безособове дієслово; визначати види, часи й способи дієслів; відрізняти правильні форми дієслів від помилкових; правильно писати особові закінчення дієслів.

Розпізнавати дієприкметники (зокрема відрізняти їх від дієприслівників),

визначати їхні морфологічні ознаки й синтаксичну роль; відрізняти правильні форми дієприкметників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати дієприкметники, дієприкметникові звороти та безособові форми на -но, -то в мовленні.

Розпізнавати дієприслівники, визначати їхні морфологічні ознаки, синтаксичну роль; відрізняти правильні форми дієприслівників від помилкових; правильно будувати речення з дієприслівниковими зворотами.

4.6. Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних за творення прислівників вищого та найвищого ступенів порівняння. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

Вступник повинен вміти: Розпізнавати прислівники, визначати їхню синтаксичну роль, ступені порівняння прислівників; відрізняти правильні форми прислівників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати прислівники в мовленні.

4.7. Службові частини мови.

Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників. Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиначні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови. Частка як службова частина мови. Правопис часток.

Вступник повинен вміти: Розпізнавати прийменники, визначати їхні морфологічні ознаки; правильно й комунікативно доцільно використовувати прийменники в мовленні. Розпізнавати сполучники, визначати групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, за вживанням і будовою; відрізняти сполучники від інших співзвучних частин мови; правильно й комунікативно доцільно використовувати сполучники в мовленні. Розпізнавати частки; правильно писати частки.

4.8. Вигук

Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

Вступник повинен вміти: Розпізнавати вигуки й правильно їх писати.

5. Синтаксис

5.1. Словосполучення. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.

Вступник повинен вміти: Розрізняти словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й частинами складного речення.

5.2. Речення. Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення).

Вступник повинен вміти: Розрізняти речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за будовою, складом граматичної основи, за наявністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення).

5.2.1. Просте двоскладне речення

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком. Тире між підметом і присудком

Вступник повинен вміти: Визначати структуру простого двоскладного речення, особливості зв'язку між підметом і присудком; правильно й комунікативно доцільно використовувати прості речення. Правильно вживати тире між підметом і присудком.

5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні

Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот.

Вступник повинен вміти: Розпізнавати види другорядних членів; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості другорядних членів речення в мовленні.

5.2.3. Односкладні речення

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні).

Вступник повинен вміти: Розпізнавати типи односкладних речень, визначати особливості кожного з типів; правильно й комунікативно . доцільно використовувати виражальні можливості односкладних речень у власному мовленні.

5.2.4. Просте ускладнене речення.

Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями й реченнями, їхнє значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки - непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення.

Розділові знаки в ускладненому реченні.

Вступник повинен вміти: Розпізнавати просте речення з однорідними членами; звертаннями; вставними словами, словосполученнями й реченнями; відокремленими членами (означеннями, прикладками, додатками, обставинами), зокрема уточнювальними; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості таких речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них.

5.2.5. Складне речення.

Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Вступник повинен вміти: Розпізнавати складні речення різних типів, визначати їхню структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями; добирати й конструювати складні речення, що оптимально відповідають конкретній комунікативній меті.

5.2.5.1. Складносурядне речення

Складносурядне речення, його будова. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні

Вступник повинен вміти: Розпізнавати складносурядні речення, визначати смислові зв'язки між частинами складносурядного речення; комунікативно доцільно використовувати його виражальні можливості в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в складносурядному реченні.

5.2.5.2. Складнопідрядне речення

Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних частин: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них

Вступник повинен вміти: Розпізнавати складнопідрядні речення, визначати їхню будову, зокрема складнопідрядних речень з кількома підрядними; визначати основні види підрядних частин, типи складнопідрядних речень за характером зв'язку між частинами; правильно . й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості складнопідрядних речень різних типів у процесі спілкування; правильно розставляти розділові знаки в складнопідрядному реченні.

5.2.5.3. Безсполучникове складне речення

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Вступник повинен вміти: Розпізнавати безсполучникові складні речення; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні

можливості безсполучникових складних речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них.

5.2.5.4. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому.

Вступник повинен вміти: Розпізнавати складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості речень цього типу в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них.

5.3. Способи відтворення чужого мовлення.

Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.

Вступник повинен вміти: Замінювати пряму мову непрямою; правильно й доцільно використовувати в тексті пряму мову й цитати; правильно вживати розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.

6. Стилїстика

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їхні основні ознаки, функції

Вступник повинен вміти: Розпізнавати стилї мовлення, визначати особливості кожного з них; користуватися різноманітними виражальними засобами української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування.

7. Розвиток мовлення

Види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема й основна думка висловлення. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів.

Вступник повинен вміти: Уважно читати, усвідомлювати й запам'ятовувати зміст прочитаного, диференціюючи в ньому головне та другорядне; критично оцінювати прочитане; аналізувати тексти різних стилів, типів і жанрів.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ УСНОЇ СПІВБЕСІДИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

Для проведення індивідуальної усної співбесіди передбачаються завдання, рівень яких відповідає чинній програмі. Завдання складені у форматі НМТ – 2022-2025 і містять десять тестових завдань.

Завдання 1-7 є тестовим завданням з вибором однієї правильної відповіді, що оцінюється 1 тестовим балом.

Завдання 8-9 на встановлення відповідності оцінюється 0,1,2 або 3 балами.

Завдання 10 відкритої форми з короткою відповіддю оцінюється 0 або 2 балами.

Систему нарахування балів для оцінювання вступників наведено в таблиці 1:

Нарахування балів для оцінювання роботи вступника

Номери завдань	Кількість балів за одне завдання	Всього
1-7	1 бал	7 балів
8-9	3 бали	6 балів
10	2 бали	2 бали
Всього балів		15 балів

Спочатку обчислюємо рейтингову оцінку (РО) за шкалою 100-200 балів за такою наближеною формулою:

$$PO = 100 * (1 + a/b)$$

де, а - максимальна кількість тестових балів за всі завдання;

б - кількість балів за правильно виконані завдання.

Відповідність кількості набраних балів вступником за 200-бальною шкалою наведено в таблиці 2:

Таблиця 2

Таблиця переведення тестових балів в оцінку

Рейтингова оцінка за 200-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за 12 бальною системою
100-105	1
106-110	2
111-115	3
116-125	4
126-135	5

136-145	6
146-152	7
152-162	8
163-172	9
173-182	10
183-192	11
193-200	12

Наприклад, вступник за правильно виконані завдання набрав 12 балів з 15 можливих, то $PO = 100 * (1 + 12/15) = 100 * 1,8 = 180$ балів

Тоді оцінка досягнень 10 балів.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко О., Блажко М. Українська мова та література: Довідник та завдання в тестовій формі. - К.: Грамота, 2019.
2. Зубков М. Українська мова. Універсальний довідник. - Харків: ВД «ШКОЛА», 2009.
3. Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: навчальний посібник. - К.: Вища школа, 2007.
4. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. - К.: Освіта, 2007.
5. Дудка О. О. Українська мова: Довідник. - Х.: «Ранок», 2006.
6. Кононенко П.П. та ін.. Українська мова: Навч. посіб. - К.: Либідь, 1991.
7. Парасич В. В. Українська мова. Довідник старшокласника та абітурієнта. - Х.: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005.
8. Чаговець Л. Б. Усі види диктантів. - Х.: Торсінг плюс, 2007
9. Плющ М.Я., Гринас Н.Я. Граматика української мови в таблицях: навчальний посібник. -К.: Вища школа, 2004.
10. Тести. Українська мова. 5-12 класи/ За ред. д. філол. н. проф. Гуйванюк Н.В. -К.: Академія, 2009.
11. Білецька О. Українська мова. Комплексна підготовка до ЗНО.- Тернопіль: Підручники і посібники, 2019.
12. Українська література: Комплексна підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання/ укладач С.Витвицька. - Тернопіль: Підручники і посібники, 2019.
13. Інтернет-ресурси:
 - <https://prometheus.org.ua/zno/>
 - <https://osvita.ua/test/training/>
 - <http://osvita.ua/test/answers/ukr-mova.html>
 - <https://zno.osvita.ua/ukrainian/>
 - <https://www.youtube.com/user/znoua/featured>
 - <https://zno.if.ua/?cat=35>